

❁ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ. ❁

ΟΥΔΕΝ μοι ἐνεχαράχθη τοσοῦτον βαθέως ἐν τῇ μνήμῃ ἐκ τῆς τριετοῦς ἐν Γερμανία διαμονῆς μου, ὅσον ἡ μεγάλη αὕτη χριστιανικὴ ἐορτὴ τῶν Γερμανῶν, πρὸς τὴν ὁποίαν μόνον παρ' ἡμῖν ἡ ἐορτὴ τοῦ Πάσχα δύναται ἀμυδρῶς πῶς νὰ παραβληθῇ. Ἑπταετηεὶα ἤδη παρήλαθεν ἀπὸ τῆς ἐπανόδου μου καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡ διὰ τὴν Γερμανίαν πλήρως θρησκευτικοῦ μεγαλείου καὶ ἔθνικοῦ μυστικισμοῦ, ἀντιπαρέχεται πρὸ τῶν ἐκθάμβων ἐτι ὀφθαλμῶν μου μὲ τὰς πανηγύρεις τῆς (*Messe*) μὲ τὰ ἐλατάκια τῆς, τὰ ὁποῖα τοσοῦτον ἐξύμνησεν ἡ μάγος τοῦ Δανουῦ ποιητοῦ φαντασία, μὲ τὰ γλυκίσματά τῆς, μὲ τὰ δῶρα τῆς, μὲ τοὺς χιονοανθρώπους τῆς καὶ τόσα ἄλλα θαυμάσια.

❁

"χι! Οὔτε αἱ χρυσόξανθαι ἐκείναι κόμαι τῶν τόσων ἰκρέτχεν σου, αἱ ὁποῖαι ὡς χρυσάκτινες κομῆται λάμπουσιν ἐτι ἐν τῷ στερεώματι τῆς φαντασίας μου· οὔτε αἱ ἀρειμάνειαι ἐκείναι μορφαὶ τῶν σπουδαστῶν τῶν εἰκοσὶ Πανεπιστημίων σου, ὁμοιάζουσαι πρὸς ἱερογλυφικὰς περγαμινὰς, μὲ τὰς πολυποικίλους, τὰς πολυσχήμες οὐλάς ἐπὶ τῶν προσώπων των καὶ τὰ μικροσκοπικὰ πιλιδιά των· οὔτε τὸ ἀφροστέφες καὶ ξανθὸν ποτὸν τοῦ Γαμβρίνου σου, προσφερόμενον ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν ἐρωτοτρόπων ἱερειῶν του, τῶν ὠραίων κελνερινῶν. Οὔτε τὰ ἀειθαλῆ καὶ βαθυπράσινα δάση σου, εἰς τὰ ὁποῖα πλανῶνται ἡμεροὶ καὶ ἀμέριμοι αἱ δορκάδες ὡς παρ' ἡμῖν τὰ ἀρνία, ἀλλ' εἰς τὰ ὁποῖα οὔτε καπνίζουσιν ἐκ φόβου μὴ διαδώσῃ τὸ πῦρ τὰ εὐγενῆ καὶ πεπολιτισμένα τέκνα Σου· τίποτε, τίποτε, δὲν μοι ἐνεποίησε τοσαύτην αἰσθησίν, ὡ εὐαίσθητος καὶ τρυφερὰ Τεύτων, ὅσον τὰ βαιναχτεν Σου, τὰ θεσπέσια ἐκείνα Χριστούγεννά σου.

❁

"Ἐμεινον ἀπαθῆς εἰς τὰ *Christmas* τῶν φλεγματικῶν Βρετανῶν, ἀδιάφορος εἰς τὰ *Noël* τῶν θεατρικῶν Γάλλων, καὶ ψυχρὸς εἰς τὸ *Natale* τῶν Ἰταλῶν, οἵτινες τοσαῦτα καταδροχθίζουσι γλυκίσματα, πλακοῦνται καὶ μακαρόνια κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὥστε νομίζεις ὅτι ἐπεινῶν καὶ ἐνήστευον καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Καὶ εἰς τὰ τρία αὐτὰ Χριστούγεννα ἡ καρδιά μου δὲν μοι ἔλεγε τίποτε. Ὁ δὲ νοῦς μου ἐπτερύγιζε μακρὰν εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἄλλ' ἐν Γερμανία κατὰ τὴν ἁγίαν αὐτὴν ἡμέραν ἐπὶ τοσοῦτον μοι ἐπεδάλλετο ἡ θρησκευτικὴ ἐκείνη κατάνυξις ὀλοκλήρου λαοῦ, καὶ λαοῦ μάλιστα κατὰ τὰλλα ἥκιστα διαχτυτικοῦ· ἐπὶ τοσοῦτον μετουσιοῦτο ἐν ἐμοὶ τὸ χριστιανικὸν αἰσθημα καὶ ἡ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ ἰδέα· ὥστε ἀδελφοῦμενος μετ' αὐτῶν ἐν Χριστῷ ἐπὶ μίαν μόνην ἡμέραν, ἐξεγερμανιζόμεν ἀσυνειδήτως καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν ἐκείνην ἐλθομόνου πατρίδα, οἰκογένειαν, φίλους, καὶ ἔχαιρον, ἐσκεπτόμην, ἠσθανόμην ὡς Γερμανὸς λαμβάνων κἀγὼ μέρος εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ δένδρου μετὰ παιδικῆς ζωηρότητος καὶ ἀνεκφράστου διαχύσεως. Ὡ, τὰ γρυσὰ ἐκείνα χρόνια!

❁

Ἄλλ' ἐὰν εἶνε τόσον μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπιβάλλοντα τὰ Χριστούγεννα εἰς τὰς πόλεις τῆς Γερμανίας, ἰδίως Βερολίνον, Λειψίαν καὶ Μόναχον, τὰ ἐν τοῖς χωρίοις αὐτῆς εἶνε θρησκευτικώτερα, ἀφελέστερα, εἰδυλλιακώτερα. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἐν Γερμανία σπουδασάντων Ἑλλήνων περιέγραψαν τὰ τῶν πόλεων Χριστούγεννα θέλω προσπαθῆσαι νὰ δώσω ἀμυδρὰν τινὰ περιγραφὴν ἐκείνων τῶν χωρίων, εἰς ἐν τῶν ὁποίων πύτυχησα νὰ διαμείνω μῖνας τινὰς τὸ πρῶτον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Γερμανικῆς γλώσσης.

❁

Ἄλλὰ χωρίον λέγων, Ἑλλὴν ἀναγνώστα μου, δὲν ἐννοῶ οὔτε τῆς Κουκουδάουνης οὔτε τὸ Χαλάνδρι. Τὸ Κόννεβιτς, πλησίον τῆς Λειψίας κείμενον, ὅπως τὰ χίλια ὅμοια χωρία τῆς Γερμανίας, ἔχει τὸν ἰπποσιδηροδρόμον του, τὴν λέσχην του, τὰ μεγάλα ξενοδοχεῖα του, τὸ δάσος του, τὸ παραποτάμιον τῆς Ἄλβιος, τὴν μαγευτικὴν Ἐλστερ, καὶ 10 χιλιάδας κατοίκους.

Ἦμιν οἰκότροφος παρὰ τῷ πάστορι (ἐφημερίῳ) τοῦ χωρίου κ. Μύλλερ, ὅστις μεθ' ὅλας τὰς χριστιανικὰς ἀρετὰς του, ἐμίσει θανασίμως τοὺς Ἑβραίους καὶ ἐλάτρευε κατὰ τὰς ἑξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἐκτὸς ἐννοεῖται τῆς Κυριακῆς, τὸν Γαμβρίνον.

Ἔῤῥε δύο υἱοὺς τὸν ἕνα ὀνόματι Φρίτς, τὸν ἕτερον Χίνς. Ὁ εἷς, ὁ Φρίτς ἀρειμάνιος, ἀτρόμητος ζυθοπότης, μόνον ἰδανικὸν ἔχων πῶς νὰ κεντήσῃ τὴν πρόσωπόν του μὲ ἄλλαις δέκα σπαθιαῖς ἀκόμη, κάλλιστος ἀλλ' ἐπικίνδυνος φίλος, γιὰτὶ δὲν ἐχοράτευε, μὲ ἐν ἀμφίβολον μειδιάμα σου. σοῦ ἐστελλε τὴν ἐπαύριον δύο σπουδαστὰς, ἀδελφοὺς ἐν χρωματι (*Couleurbrüder*) ἐκ τοῦ σωματείου τῆς *Saxonia*. Ὁ ἕτερος, ὁ Χάνς, ὀλόξανθος εἰκοσαετῆς νεανίας, ὁ ἀντίπους τοῦ Φρίτς, ρωμαντικός, βερθερίζων, μυστηριώδης καὶ ὀλίγον ποιητής. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων τύπων θέσατε εἰς τὸ μέσον τὸν ὡς ἀστακὸν κόκκινον Πάστορα τοῦ Κόννεβιτς, ὀλλοστρόγγυλον πεντηκοντούτην ἄνδρα μετὰ τῆς μεσήλικος ἐπίσης, κατῆσχνου γαλανῆς καὶ ἀλλοτέ ποτε ξανθῆς κυρίας Μύλλερ, καὶ ἔχετε πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς ἀγαθῆς καὶ χριστιανικωτάτης οικογενείας, ἐν ἧ τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη τὴν γλώσσαν τοῦ Σίλλερ καὶ τοῦ Γκαίτε.

❁

Ἐἶχον εἰσέλθει ὡς οἰκότροφος παρὰ τῷ σεβαστῷ Πάστορι κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1882. Τὸ ζωηρότερον θέμα τῆς συνομιλίας τῆς τε οικογενείας καὶ τῶν οἰκοτρόφων εἰς τὴν τράπεζαν, ἦσαν τὰ προσεγγίζοντα Χριστούγεννα, καὶ ἰδίως τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, τὸ ἔλατον. Ὁ ἀγαθὸς Πάστορ δὲν ἔπαυε ἐξαιρῶν τὴν σημασίαν τῆς ἐορτῆς ταύτης ἐν Γερμανία, ἀφορμὴν δὲ λαμβάνων ἐξ αὐτῆς ἐνόμιζε κατάλληλον νὰ ἐκσφενδονίσῃ τοὺς μύδρους τῆς εὐγλωττίας του κατὰ τῶν Ἑβραίων οἵτινες, ἦσαν *les bêtes noires* τοῦ ἐνθέρμου ὁπαδοῦ τούτου τοῦ αὐλικοῦ, ἐφημερίου καὶ διασῆμου ἀντισημιτιστοῦ ἐν Βερολίνῳ *Stocker*. Ἐπρεπε νὰ ἐβλέπετε τὸν Πάστορα Μύλλερ πῶς ἐδρόντα

ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν πυγμὴν του, ὅταν τις ἐξ ἡμῶν, προδεπάρθῃ δειλὰ - δειλὰ νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὰ δυστυχῆ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ.

✱

Μεταξὺ τῶν οἰκοτρόφων τοῦ Πάστορος Μύλλερ ὑπῆρχον καὶ δύο ἄλλοι ἐκτὸς ἐμοῦ, εἰς ἄλλος καὶ εἰς Ἴσπανός, οἵτινες ἐπίσης ἐδείκνυν περιέργειαν διὰ τὴν γερμανικὴν ἑορτὴν, ἀλλ' ἄνευ θερμοῦ διαφέροντος, ὡς ἐγώ, ὁ μὲν πρῶτος ἐνεκα τῆς ἐθνικῆς ἀντιζηλίας, ἦν κακῶς ὑπέκρυπτεν, ὁ δὲ δευτέρος ἐνεκα τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, ὅστις χαρακτηρίζει τὴν καθολικὴν πατρίδα του.

Ἐπὶ τέλους ἡ περιπόθητος ἡμέρα ἐφθασεν, ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Μόλις ἠγέρθη τὴν πρωΐαν, εἶδον ἀσυνήθην τινα κίνησιν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πάστορος. Μετατόπισις τοῦ κλειδοκυμβάλου εἰς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἐπρόκειτο νὰ στηθῆ τὸ δένδρον, καὶ ἐκκένωσις τοῦ δωματίου τούτου καὶ μεταφορὰ τῶν ἐπιπέλων τού ὡς ἄλλα τοῦ οἴκου δωματία. Ὁ Φρίτς καὶ ὁ Χάνς, εἶχον ἐγερωθῆ ὀρθροῦ βαθέως καὶ ἐπέστρεφον ἦδη ἐπὶ τοῦ οἴκου μὲ τὸ ἔλατον τὸ ὁποῖον ἔκοψαν εἰς τὸ πλάσιον δάσος. Ὁ Πάστορ μόνον ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον ἐν ὀλυμπίῳ γαλήνῃ, καπνίζων τὴν λαμπρὰν ἐξ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης καπνὸς σὺριγκά του (*Meerschaut*), καὶ μελετῶν τὸν λόγον, ὃν ἤθελεν ἐκφω- νῆσαι τὴν ἐπαύριον ἀπὸ τῆς ἱερᾶς πύλης τοῦ ναοῦ.

Ἡ κυρία Μύλλερ ἐπέστρεψε τὴν δεκάτην ὥραν π. μ. ἐκ Λειψίας, ἐνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς ἀγορὰν τῶν δώρων, τῶν γλυκισμάτων καὶ τῶν στολισμάτων τοῦ δένδρου. Ἀλλὰ τὸ ὠραιότερον στολισμα τὸ ὁποῖον ἔφερε μαζὺ της, ἦτο ἡ ἀντηλιά της, δεκαεξαετίας ξανθὴ κόρη, ἐκπλάγλου καλλωνῆς, ὀνόματι Μαργαρίτα, ἦν πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν νὰ γνωρίσω καὶ κατ' ὄψιν, ἀφ' οὗ ὁ Χάνς μοὶ ὠμίλει καθ' ἐ- κάστην εἰς τὴν τράπεζαν περὶ τῆς ὠραίας ἐξαδέλφης του μὲ ὕψος ὅπερ ἤθελε ζηλεύσει καὶ αὐτὸς ὁ Ἀβελάρδος. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὴν ἐδίδεπον, ἀφ' ἧς εἶχον εἰ- σέλθει ὡς οἰκότροφος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐφημερίου. Μό- λις εἰσῆλθεν ἔπρεξεν εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Πάστορος καὶ τὸν ἠσπάσθη εἶτα χαιρετίσασα ἡμᾶς τοὺς οἰκοτρόφους διὰ χαριστάτης ὑποκλίσεως τῆς μικρᾶς καὶ νοήμονος κεφα- λῆς τῆς μετέβη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐκλείσθη μετὰ τῆς θείας της καὶ τῶν δύο ἐξαδέλ- φων της, διὰ νὰ τοῖς βοηθήσῃ εἰς τὸν στολισμὸν τοῦ δένδρου.

✱

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῆ ἡ περιέργειά μου ὅπως ἴδω τὸ δένδρον. Ἀλλ' ἡ εἰσοδος εἰς τὸ δωμάτιον εἶχεν ἀπαγορευθῆ ἀσυνήθως εἰς τοὺς οἰκοτρόφους ἰδίᾳ, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐπεφύλαττον τὴν εὐδρεστον ἐκπληξίν νὰ τὸ ἴδωμεν ἑτοιμον καθ' ὅλα τὸ ἐσπέρας, τὴν ὀγδόην ὥραν μετὰ τὸ δεῖπνον.

Ὅπως παρέλθῃ ἡ ὥρα προέτεινα εἰς τοὺς συνοικοτρό- φους μου νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν Λειψίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς πανηγύρεως (*Messe*) ἧτις, διαρκοῦσα ἐπὶ τρεῖς ἡμέ- ρας, εἶνε ἡ μεγαλοπρεπεδέτερα καὶ πλουσιωτέρα, καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, κατέχουσα ὅλην τὴν μεγάλην πλατείαν τοῦ Ἀγούστου, ἧτις μεταβάλλεται κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων εἰς φανταστικὴν πόλιν μὲ τὸ ἐξ ἑλάτων δάσος της, μὲ τὰς ξυλῖνας παρὰ γὰρ της πλήρεις παιγνίων, πλακούντων, ἀθυρμάτων, γουναρικῶν, ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων σπῆγκων πωλουμένων ὑπὸ Καλυμνίων, καὶ τέλος πᾶν ὃ, τι ἤθελε φαντασθῆ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην, ἧτις καίτοι δὲν ἔχει τὸ πρὸ εἰκοσαετίας μεγαλεῖον, εἶνε εἰσέτι ἡ πρώτη πα- νήγυρις τῆς Γερμανίας, ὑπερτεροῦσα καὶ αὐτὴν τῆς Φραγκ- φόρτης καὶ τοῦ Ἀμβούργου. Ἐπὶ δύο ὥρας ὁ Γάλλος, ὁ Ἴσπανός καὶ ἐγὼ περιδιεβάζομεν ἀνά τοὺς στενοὺς δρο- μίσκους τῆς ἀγορᾶς, περιεργαζόμενοι τὰ ποικίλα ἐκθέμα- τα τῆς ἀγορᾶς καὶ ἀγοράζοντες δῶρα διὰ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Πάστορος καὶ διὰ τὴν Μαργαρίταν. Διότι ἐν Γερμανίᾳ, τοιαύτη εἶνε ἡ συνήθεια τῶν δώρων κατὰ τὴν παραμο- νὴν τῶν Χριστουγέννων, ὥστε διατρέχεις τὸν κίνδυνον νὰ θεωρηθῆς ὡς ἀπειροκαλός, καὶ νὰ δυσαρεσθῆς, τὸ πρῶ-

σῶπον ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐλθισμόνσας νὰ φιλοδορη- σῆς κάτι τι. Ὁ Γερμανός ἐννοεῖ νὰ δώσῃ δῶρα, ἀλλὰ ἀ- παιτεῖ καὶ νὰ λάβῃ τοιαῦτα. Ἀφ' οὗ λοιπὸν συνενεκέθη- μεν καὶ οἱ τρεῖς περὶ τοῦ προσήκοντος δώρου ἐκάστῳ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας Μύλλερ, εὐρέθημεν εἰς δύ- σκολον θέσιν, ποῖον δῶρον νὰ ἐκλέξωμεν καὶ διὰ τὴν Μαργαρίταν. Ὁ Γάλλος ἠγόρασε τὴν *partition* τοῦ μελο- δράματος τοῦ «Σαλπικτοῦ τῆς Σαϊκίγγης», λίαν *en vogue* κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διατεινόμενος ὅτι εἶνε τὸ κάλ- λιστον δῶρον διὰ μίαν μουσικόν, ὡς ἐκείνην· διότι ἐλθ- σμόνσας νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ Μαργαρίτα, σπουδάζουσα ἐν τῷ Ὁδεῖῳ τῆς Λειψίας ἀπὸ τρεσσάρων ἐτῶν, εἶχε λάβῃ τὸ δίπλωμά της, ἀριστεύσασα εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικὴν. Τὸ δῶρον μου ἦτο κομψὸς χρυσόδετος τόμος τῶν ποιήσεων τοῦ τρυφεροῦ *Chamisso*. Μόνος ὁ Ἴσπανός διατεινέτο, ὅτι δὲν θὰ ἔκαμε κανὲν δῶρον πρὸς τὴν κόρην ἐκείνην. Ἐξε- πλάγην καὶ οὐδόλως ἀπέκρυψα τὴν ἐκπληξίν μου, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐγνώριζα ὅτι διαμένει πρὸ δύο ἐτῶν ὡς οἰκότρο- φος παρὰ τῷ Πάστορι, ὥφειλε κατὰ μείζονα λόγον, νὰ δωρήσῃ τι εἰς τὴν Μαργαρίταν. Ὁ Γάλλος ὁμῶς μοὶ ἔκα- με νεῦμα τι σημαντικόν καὶ συγχρόνως κύψας εἰς τὸ οὖς μου ἐψιθύρισε — *Il est son amoureux*.

✱

Ὅταν ἐπεστρέψαμεν τὸ ἐσπέρας οἴκαδε, εὐρομεν ὅλην τὴν οἰκογένειαν Μύλλερ ἀνυπομόνως περιμένουσαν ἡμᾶς διὰ νὰ μᾶς δεῖξῃ τὸ δένδρον. Ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας, εἶχον ἔλθει καὶ γειτονικαὶ τινες πτωχαὶ οἰκογένειαι μετὰ τῶν μικρῶν παιδιῶν των, εἰς τὰ ὁποῖα διένειμε δῶρα κατ' ἔτος ὁ καλὸς Πάστορ. Ὅλα τὰ πρόσωπα ἀπήστραπτον ἐξ εὐδαιμονίας. Μόνος ὁ Χάνς ἦτο μελαγχολικός. Μετ' ὀλίγον ἡ Μαργαρίτα μετὰ τῆς οἰκογενείας Μύλλερ εἰσῆλ- θεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ δένδρου, ὅπως τὸ ἀνάψῃ, καὶ μετὰ τινὰς στιγμᾶς, δοθέντος τοῦ σημεῖου, ἡ θύρα ἠνεώγη. Τὰ μικρὰ παιδιὰ εἰσώρμησαν εἰς τὸ δωμάτιον κτυπῶντα ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας.

Εἰσελθόντες καὶ ἡμεῖς οἱ οἰκότροφοι εὐρέθημεν ἐνώπιον φανταστικοῦ τρόντι θαύματος. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἐπὶ μεγάλης στοργυγῆς τραπέζης ὑψοῦτο ὑπερήφανον, τριῶν μέτρων τὸ ὕψος, βαθυπράσινον μὲ τοὺς μικροὺς κλάδους ὡς ὠρεγμένους βραχιόνας, τὸ μαγικόν ἔλατον, τὸ δένδρον τῶν ὀνειρῶν μου, τὸ ὁποῖον πρὸ μνηδὸν καὶ πλέον κατεῖχε τὴν φαντασίαν μου. Περὶ τὰ πεντήκοντα χρυσοκέντητα ἀνημμένα κηρία ἐντέχνως καρφωμένα εἰς ὄλους τοὺς κλάδους ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι ποδῶν προσ- ἔδιδον φαντασμαγορικὴν τινα ὄψιν εἰς τὸ δένδρον, ὅπερ θερμαινόμενον μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀνέδιδεν εὐώδες τι ἀρωμα χλωροῦ πεύκου. Πλήθος ἀθυρμάτων ποικίλων, ἐξηρητημένων διὰ χρυσῶν κλωστῶν, πλαγιῶνων πολυχρώ- μων, πλακούντων σωρεία, ἄγγελοι ζαχαρόπικτοι μετὰ σαλπικῶν, χρυσόμπλα καὶ διάφοροι ὀπῶραι τέχνηντος προσκεκολλημένοι εἰς τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου ὡς νὰ ἦσαν αὐτοῦ τούτου ὀπῶραι, καὶ τέλος διάφορα παίγνια, ἐξ ὧν ἦτο κατάφορτον τὸ ἔλατον, ἐδίδον τοιαύτην μα- γείαν εἰς αὐτό, τοιαύτην ζώην, ὥστε βλέπων τις τὸ φαν- ταστικόν τοῦτο δένδρον, ἐνόμιζεν ὅτι ἤθελε περιπατῆσει, ἤθελε πετάξει εἰς τὰ νέφη. Προσθέσατε ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ τὰ χρυσᾶ καὶ πολύχρωμα νήματα, ἅτινα ἐκρέμοντο ἐπὶ τῶν κλάδων του, ὡς λεπτοὺς χρυσοπάρυφος πέπλος, καὶ θέλετε ἔχει πλήρη τὴν εἰκόνα τοῦ ἐξαστράπτοντος ἐκ τῶν φώτων, καὶ καμαρώνοντος ἐξ ὑπερηφανείας ἐλάτου. Περὶ τὸ δένδρον καὶ γύρω τῆς στοργυγῆς τραπέζης ἔκειντο τὰ διάφορα δῶρα, ἐπὶ ἐκάστου τῶν ὁποίων ἦτο γεγραμμένον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς ὃν ἐδωροῦντο. Χρυ- σόδετα βιβλία, διάφοροι καπνοσὺριγγες, ποικίλα παίγνια, κοσμήματα, ἐντὸς τῶν μικρῶν θηκῶν τῶν ἐπερίμενον ἀ- νυπομόνως τὴν στιγμὴν νὰ διανεμηθῶσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προσέδιδεν εἰδυλιακὴν μορφήν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην οἰκογενειακὴν ἑορτὴν, ἦτο ἡ ἐξῆς εἰκονικὴ πα- ράστασις, ἦν οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι καθ' ὅλην τὴν ζώην μου.

Εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δωματίου εἰκονίζετο λίαν ἐντέχνως ἡ ἐν τῷ σπηλαίῳ γέννησις τοῦ Σωτῆρος. Ἡ φάτην, ποι-

μένες κύπτοντες μετ' εὐλαβοῦς κατανύξεως ἐπὶ τοῦ θείου βρέφους, τὰ ἐξωθεν τοῦ σπηλαίου βόσκοντα πρόβατα, ἢ χλόη, ὃ ἐξαστράπτων ἀνωθεν ἀστήρ, ταῦτα πάντα, ἐξωγραφισμένα ἐπὶ χονδροῦ χάρτου μετὰ μεγάλης ἀκριβείας, συνεπλήρουν τὴν σεμνὴν ταύτην πανήγυριν τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ Μαργαρίτα, μετὰ τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ὡς φωτοστέφανον ξανθὴν κόμην τῆς, ἤρξατο ἀποσπῶσα ἐκ τῶν κλάδων τοῦ ἐλάτου τὰ ἀθύρματα, ἅτινα προσέφερον εἰς τὰ μικρὰ παιδία. Ὁμοίαζεν ὡς ἄγγελος πτεροφόρος περιστοιχούμενος ὑπὸ λευκῶν ψυχῶν ἁγίων.

Τότε ὁ Πάστῳρ διένειμεν εἰς ἕκαστον τῶν οἰκοτρόφων τὸ δῶρον του, συνοδεύων αὐτὸ καὶ διὰ μιᾶς εὐχῆς. Ὅτε δὲ διένειμεν ὅλα τὰ δῶρα ἔβαλε τὴν χεῖρα του εἰς τὸ θηλάκιόν του ἐξήγαγε δύο δακτυλίους καὶ προσεκάλεσε Ἰσπανὸν καὶ τὴν Μαργαρίταν νὰ πλησιάσωσιν. Ὅλη ἡ οἰκογένεια καὶ ἡμεῖς οἱ οἰκοτρόφοι ἐμείναμεν ἐκπληκτοί. Τί συνέβαινε λοιπόν; Ἀπλοῦστάτα: Ὁ Ἰσπανὸς ἐζήτησε παρὰ τοῦ Πάστῳρος, ὅστις ἦτο ὁ κηδεμὼν τῆς Μαργαρίτας, τὴν χεῖρα τῆς. Ὁ Πάστῳρ λαβὼν τὴν συγκατάθεσιν τῆς ἀνεψιᾶς τῆς, ἥτις δὲν ἐφαίνετο ἀγνοοῦσα τὸ αἶσθημα τοῦ Ἰσπανοῦ, ὤρισε τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων διὰ τὸν ἀρραβῶνά τῶν δύο ἐρωτευμένων. Καὶ οὕτως ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἦτο καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐνώσεως δύο καρδιῶν.

Ἡ Μαργαρίτα ἦτο καταπόρφυρος ἐκ παρθενικῆς συγκινήσεως. Ὁ Πάστῳρ προσεκάλεσεν αὐτὴν νὰ ψάλλῃ τι ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Μετ' ὀλίγον φωνὴ ὑποτρέμουσα κατ' ἀρχὰς ἐκ συστολῆς, ἀλλὰ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐνθαρρυνθεῖσα καὶ παγιωθείσα, κατεκλήθησε τὰ ὦτα μας διὰ τινος μελωδίας τοῦ Σεβαστιανοῦ Μπάχ, τοῦ ἱεροῦ τούτου μουσουργοῦ, ὅστις λατρεύεται μετὰ τοῦ Haydn ἐν Γερμανίᾳ. Τὴν μελωδίαν ταύτην διεδέχθη ἡ ὠραία διωδία τοῦ Μενδελσῶνος, ἢν ἐψάλλεν ἡ Μαργαρίτα μετὰ τοῦ μνηστῆρος τῆς καὶ ἡ ὁποία ἦτο λίαν κατάλληλος διὰ τὴν περίστασιν ταύτην:

Ich vollte meine Liebe ergösse sick.

Μετὰ τὴν διωδίαν ταύτην ὁ ἄλλος οἰκοτρόφος, ἔχων λαμπρὰν φωνὴν βαρυτόνου ἐψάλλε τὸ ᾄσμα τοῦ Nbel τοῦ Φῶρ:

Minuit chretiens c'est l'heure solennelle

Ὁπερ εἶνε ὁ ἐξοχώτερος ὕμνος τῶν Χριστουγέννων.

Ὅλων τὰ πρόσωπα, καὶ αὐτῶν τῶν παιδιῶν, ἐδείκνυον βαθυτάτην συγκίνησιν. Ἡ μουσικὴ ἐν Γερμανίᾳ εἶνε ὁ, τιδιᾷ τὰ ἄλλα ἔθνη ὁ ἄριστος. Καὶ ἂν διὰ τὰ ἄλλα ἔθνη ἡ μουσικὴ εἶνε τέρψις, διὰ τὴν Γερμανίαν εἶνε θρησκευτικὴ ἐκστάσις.

Αἰθνης τὰ παιδία ἐξέβαλον κραυγὰς τρόμου. «Ὁ Χιονάνθρωπος! Ὁ Χιονάνθρωπος». Ἀνογειῆσις τῆς θύρας εἰσῆλθεν εἰς τὰ δωμάτιον ἀλλόκοτος τις γέρων, μετὰ μακρὰν λευκὴν γενειάδα, μετὰ μαῦρον ποδιῶν χιτῶνα χιονοσκεπῆ μετὰ κορδύλην σφηνοειδῆ πρὸς τὰ ἄνω καὶ κατάφορτος ἐξ ἀθυρμάτων καὶ παιγνίων. Τὰ παιδία ἐντρομα ἐκρύβθησαν, ἀλλὰ κάτωθεν τῆς τραπέζης, ἀλλὰ κάτωθεν τοῦ ἀνακλίντρου καὶ ἄλλα ὀπισθεν τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὁ Χιονάνθρωπος, εἶνε ὁ Καλλικάντζαρος τῶν γερμανικῶν παραμυθιῶν. Εἶνε τὸ Petit Nbel τῆς Γερμανίας. Εἶχε πέσει ὁ κλῆρος εἰς τὸν Φρίτς φέτος νὰ ὑποδυθῆ τὸ πρόσωπον τοῦ Γερμανοῦ Καλλικάντζαρου καὶ τὸ ὑπεκρίθη ἀμίμητα μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐξέβαλλε τὴν ψευδῆ γενειάδα καὶ τὴν καπόταν του. Τὸ λοιπὸν τῆς ἐσπέρας διήλθομεν ἐν ἀδιαπτώτῳ εὐθυμίᾳ ἅπαντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πάστῳρος.

Μόνος ὁ Χάνς ἐφαίνετο μελαγχολικός. Μήπως ἤγαπα τὴν Μαργαρίταν;

ΓΕΩΡΓ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ Βασίλισσα ἔχει ἑορτὴν μαγικὴν
Καὶ στὸν πύργου τῆς εἶνε πολλοὶ καλεσμένοι,
Ἀπὸ ὄργανα χίλια ἀντηγεῖ μουσικὴ
Κι' εἰς τὰ ὄρη ψηλά, καὶ εἰς τὰ ἀστρα ἀνεβαίνει
Τοῦ τρελλοῦ τῆς χοροῦ, ἢ γλυκειὰ μελωδία.
Χαρωπὴ ἢ νεότης, ἐμπροστὰ τῆς διαβαίνει

Καὶ σκορπάει παντοῦ καὶ χαρὰ κ' εὐθυμία,
Ἀλλὰ μέσ' στὸ χορὸ σιγαλή, λυπημένη
Μοναχὴ ἢ ὠραία βασίλισσα μένει.

Καὶ ἡ νύχτα περνᾷ, ἀλλὰ ἔσο νυκτόνει
Τοῦ ὠραίου χοροῦ ἢ χαρὰ μεγαλώνει.
Στῆς βασίλισσας ἔμωσ τὴν ὠραία μορφή
Ἐχαράχθη βαθειὰ μίαν πίκρα κρυφὴ
Κι' ἔταν μέσα σ' αὐτὸ τὸ τρελλὸ πανηγύρι
Ἐνας νέος ἱππότης τ' ἀσημένιο ποτήρι
Ἀνασήκωσε κ' ἤπια χαρωπὸς στὴν ὑγειά τῆς,
Ἐταπεινώσ' αὐτὴ τ' ἀπαλὰ βλέφαρά τῆς,
Καὶ στὰ χεῖλη τῆς ἤλθε τὸ πικρὸ χαμογέλιο,
Σὰν νὰ ἦταν στὰ λόγια τοῦ ἱππότου περγέλιο.
Τὰ κατάμαυρα ἔχει ἀπλωμένα φτερά
Ἀστερόφραγγη νύχτα σὲ δάση καὶ ὄρη.
Ὅμως λάμπει ὁ πύργος ἀπὸ φῶς καὶ χαρὰ,
Καὶ χορεύει τρελλὰ κάθε νεὸς, κάθε κόρη.
Τὰ σπηρούνια κροτοῦν, τὰ φτερά ἀνεμίζουν,
Στοῦ χοροῦ τὴ γλυκειὰ τὴν ἀκούραστη ζάλη,
Καὶ σὲ κύκλους φαίδρους σὰν πουλιά φτερουγίζουν,
Τόσα γειάτα φαίδρα καὶ μισόγυμνα κάλη.
Κάθε κόρη μετὰ μιὰ κρυφοστéναχτη ἐλπίδα
Μὲ αὐτὸν, ποῦ στὰ ὄνειρα βλέπει, χορεύει,
Κ' εἶνε ἡ νύχτα αὐτὴ μεθυσμένη βαχχιδα
Ὅπου πόθους πηλοῦς στὴ στιγμὴ ξεμοχλεύει.
Κ' εἶνε ἐκεῖνη ἡ ὠραία τῆς ζωῆς μας στιγμὴ
Ποῦ τὴν φέρν' ἡ ἀγάπη κ' οἱ θερμὸί μας παλμοί,
Μέσ' στὰ τόσα τοῦ ἔρωτος ἀτέλειωτα γάδια,
Τῆς γλυκειᾶς βασίλισσας ἢ καρδιὰ μένει ἀδεια,
Κ' ἔταν νέοι ἱππῶται διαβαίνουν μπροστὰ τῆς
Καὶ γυρεύουν νὰ κλέψουν μόνη ματιὰ τῆς,
Ἡ Βασίλισσα διόλου τοὺς φτωχοὺς δὲν κυττάει.
Σ' ἄλλα μέρη ὁ νοῦς τῆς, μ' ἄλλον πόθο πετάει.
Τὴν κουράζει αὐτὸ τ' αὐλικὸ πανηγύρι
Καὶ σιμόνει ἀργὰ σ' ἀνοικτὸ παραθύρι
Ποῦ ἐμπρός του φουντόνει ἀνθιστὴ πασχαλιά
Καὶ στὰ φύλλα τῆς ψέλουν τραφερά τὰ πουλιά,
Καὶ αὐτὰ τὰ τραγούδια ποῦ γλυκὰ ἀντηχοῦνε
Τοὺς ἀπόκρυφους πόθους ὅπου τρέφει ξυπνοῦνε
Καὶ ἡ λάμψις αὐτῆ, καὶ αὐτὴ ἡ μαγεῖα,
Ὅπου ἔχουν χυμένα τ' αὐλικά μεγαλεῖα,
Περισσότερο σφίγγουν τὴ θλιμμένη καρδιὰ τῆς.
Μ' ἄλλην τὴν εἰκόνα προβάλλουν μπροστὰ τῆς,
Κ' ἡ ψυχὴ τῆς μιὰ ἄλλη εὐτυχία γυρεύει.
Λησμονεῖ τὸ χορὸ καὶ ἄλλου ταξιδεύει,
Καὶ ποθεῖ χωρὶς μιὰ συντρόφησα νάχη
Νὰ κατέβῃ στὸν κῆπο τὸν ἔρμο μοναχῆ,
Κι' ἀπὸ κάτω σὲ μιὰ λεμονιά ἀνθισμένη,
Ἐνας νέος ἱππότης σιγαλὰ νὰ προσμένῃ,
Γιὰ νὰ πέσῃ εὐθὺς στὴ λευκὴ ἀγκαλιά τῆς,
Καὶ τὰ πρῶτὰ θερμὰ νὰ ρουφήσῃ φιλιὰ τῆς,
Τὰ φιλιὰ ποῦ ψηλά θὰ φθονοῦν οἱ ἀγγέλοι.
Ἄχ τὴν ὥρα αὐτὴ νὰ τοῦ πῆ κρυφὰ θέλει
«Τῆς ἀγάπης μετὰ καίει γιὰ σένα ἢ λάβα
Ἄν βασίλισσα εἶμαι γι' αὐτοὺς ὅπου σκύβουν,
Ἀλλὰ μένω πιστὴ τῆς ἀγάπης σου σκλάβη».
Κ' ἐνῶ δένδρα πυκνὰ τὴν φωλιά τους θὰ κρύβουν
Τὸ λευκὸ του λαϊμό, τὰ ξανθὰ του μαλλιά
Θὰ σκεπάζῃ αὐτὴ σιγαλὰ μετὰ φιλιὰ
Μὲ φιλιὰ ποῦ ψηλά θὰ φθονοῦν κ' οἱ ἀγγέλοι.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ